

# Συγγραφή και δημοσίευση επιστημονικής εργασίας

Writing and publishing a scientific paper

Author: Αφροδίτη Χρ. Ραγιά

BSN, MA, MEd, EdE Ομ. Καθηγήτρια Νοσηλευτικής

## Περίληψη

Αποτελεί επιτακτική ανάγκη η καλλιέργεια ικανότητας εκπόνησης και δημοσίευσης γραπτών εργασιών από νοσηλευτές. Θεωρείται σημαντική άσκηση στην αυτοέκφραση, στην κινητοποίηση των νοητικών δυνάμεων, στην υπεύθυνη επικοινωνία στον χώρο της φροντίδας υγείας, στην αποτελεσματική μετάδοση γνώσεων και εμπειριών αρχών και αξιών στους νεότερους νοσηλευτές, καθώς και στην προβολή του νοσηλευτικού έργου στην κοινωνία. Περιγράφονται τα απαραίτητα στάδια για τη συγγραφή επιστημονικής εργασίας. Ιδιαίτερως σχολιάζονται: η επιλογή του θέματος και του τίτλου της προς δημοσίευση εργασίας, η ανασκόπηση της σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας, η δόμηση περιγράμματος, η τήρηση συγγραφικών αρχών, η γραπτή περιγραφή της έρευνας ή ανάπτυξη του θέματος, η περίληψη και το σύστημα αναφοράς των βιβλιογραφικών παραπομπών.

Τέλος, εξάιρεται το χρέος των νοσηλευτών να συντελούν στην επιστημονική θεμελίωση και ανάπτυξη της Νοσηλευτικής με ερευνητικές και άλλες εργασίες υψηλής στάθμης. Παράλληλα όμως να καλλιεργούν και να βιώνουν το νόημα και τον παλμό του νοσηλευτικού έργου, που προέρχονται από το ενδιαφέρον και την ανιδιοτελή αγάπη, από το ηρωικό πνεύμα της υπηρεσίας και της θυσίας χάριν των ασθενών συνανθρώπων.

## Abstract

There is an imperative need for nurses to cultivate the skill of writing and publishing scientific papers. This is considered a significant exercise in self-expression, mobilization of intellectual facilities, responsible communication in the area of health care, effective transmission of knowledges and experiences, principles and values to younger nurses, as well as in the social projection of Nursing. The needed stages of writing a scientific paper are described. In particular, there are discussed: selection of the subject and title of the paper to be published; construction of an outline; guiding principles when publishing a paper; preparation of a research report; writing and abstract, and the system of bibliographical references.

Finally it is stressed the nurses' duty to the contribute to the scientific basis and development of Nursing through research and the other studies of high calibre. In parallel, however, nurses are called to cultivated and internalize the meaning and the participation of the nursing profession. These result from concern and impartial affection, heroic spirit of service and sacrifice on behalf of the sick fellow men.

## Εισαγωγή

Στα βασικά, τα μεταπτυχιακά και τα διά βίου εκπαιδευτικά προγράμματα καλλιεργείται συστηματικά η ικανότητα εκπόνησης γραπτών εργασιών στους εκπαιδευόμενους. Με τη συγγραφή εργασιών το άτομο συνηθίζει να εκφράζεται ορθά, αλλά και κατά τρόπο ευάρεστο στους άλλους. Ασκείται στα εκφραστικά μέσα της μητρικής

του γλώσσας, ώστε να προοδεύει και στην έκφραση σε άλλες γλώσσες. Αποκτά αυτογνωσία, δηλαδή συνείδηση των γνώσεών του και των δυσκολιών του στη διατύπωση. Η γνώση δεν συντελείται χωρίς την αυτοέκφραση και αυτή δεν επιτυγχάνεται χωρίς την αυτοέκφραση και αυτή δεν επιτυγχάνεται χωρίς αυτενεργό κινητοποίηση των δυνάμεων του ανθρώπου.

Σε όλη του τη ζωή ο επιστήμονας και επαγγελματίας θα κληθεί πολλές φορές να εκθέσει τις απόψεις του, να υποβάλει τα πορίσματά του, να διατυπώσει τις γνώμες του, να περιγράψει ή να αφηγηθεί, να πραγματευθεί γραπτώς ένα θέμα.

Τονίζεται συχνά ότι, για να αριστεύει στο έργο του ο νοσηλευτής, πρέπει να είναι άριστα καταρτισμένος ως κλινικός, ως θεωρητικός επιστήμονας και ως ερευνητής. Δεν φτάνουν όμως μόνο αυτά. Πρέπει να γίνει και καλός ομιλητής και δόκιμος συγγραφέας. Και αυτό, για να μπορεί να μεταδίδει τη νοσηλευτική γνώση και εμπειρία, το νοσηλευτικό πνεύμα, τις νοσηλευτικές αρχές και αξίες.

Πρέπει να γίνει αριστοτέχνης στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, για να εκφράζει τις ιδέες και τον ενθουσιασμό του, για να διδάσκει την υγεία, για να εμπνέει και να καθοδηγεί τους νεότερους νοσηλευτές, για να εκπληρώνει τις διοικητικές του ευθύνες, για να ανακοινώνει τις νοσηλευτικές έρευνες και να προβάλλει το νοσηλευτικό έργο με τα επιτεύγματα και τις προοπτικές του στην κοινωνία. Έχει γραφεί ότι η πιο εξαιρετική ερευνητική προσπάθεια δεν αξιοποιείται αν ο ερευνητής δεν μπορεί να μεταδώσει τα ευρήματά του με σαφήνεια στους αναγνώστες του.

Στο παρόν άρθρο θα σχολιαστούν τα εξής:

- Επιλογή θέματος και τίτλου εργασίας.
- Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.
- Περίγραμμα του θέματος.
- Τήρηση συγγραφικών αρχών.
- Γραπτή περιγραφή έρευνας ή ανάπτυξη άλλου θέματος.
- Περίληψη (Ελληνική - Αγγλική).
- Βιβλιογραφικές παραπομπές.

### Επιλογή του θέματος

Το θέμα που επιλέγεται προσωπικά από τον νοσηλευτή για να υποβληθεί προς δημοσίευση με τη μορφή ερευνητικής εργασίας είτε με άλλη μορφή άρθρου χρειάζεται ιδιαίτερη σκέψη και προσοχή. Καλό είναι να αντλείται από τον προσωπικό χώρο

των γνώσεων και εμπειριών, της ειδικότητας και των ατομικών ενδιαφερόντων του συγγραφέα.

Αν πρόκειται για εκπόνηση έρευνας, παρουσιάζεται ένας οδηγός επιλογής του ερευνητέου προβλήματος:

- Το πρόβλημα είναι ερευνησίμο; (Π.χ το στρες στη νοσηλευτική εκπαίδευση.) Πώς σχετίζεται με άλλα προβλήματα και πώς το πλησιάζει ο ερευνητής;
- Ο ερευνητής είναι ικανός να κάνει τη μελέτη;
- Το πρόβλημα είναι σημαντικό για τη Νοσηλευτική;
- Η μελέτη είναι οικονομικά πραγματοποιήσιμη;
- Διατίθεται επαρκής χρόνος για την ολοκλήρωση της μελέτης.

Συχνά μια έρευνα περιλαμβάνει και υπόθεση. Υπόθεση είναι η πρόβλεψη του αποτελέσματος της έρευνας, οι προσδοκίες του ερευνητή. Π.χ. «Δεν θα υπάρχει διαφορά στην εμπειρία του στρες μεταξύ σπουδαστών της Νοσηλευτικής και άλλου κλάδου σε μη κλινικές περιοχές εκπαίδευσης».

Η επαλήθευση ή διάψευση της υπόθεσης από τα δεδομένα δεν αποτελεί βάση για τη εκτίμηση της αξίας της ερευνητικής μελέτης.

### Τίτλος

Αυτός πρέπει να διακρίνει το συγκεκριμένο άρθρο από όλα τα άλλα που σχετίζονται με το θέμα και να δίνει σημαντικές πληροφορίες. Ο τίτλος ενός άρθρου αποτελεί την επικεφαλίδα του. Είναι το πιο πολυδιαβασμένο τμήμα του, ακόμη και αν το ίδιο το άρθρο δεν διαβαστεί παρά από ελάχιστους. Εκείνο που προσδίδει στον τίτλο τόση βαρύτητα είναι η πολλαπλή λειτουργικότητα κατά τις διαδικασίες δημοσιότητας του επιστημονικού έργου. Η πιο βασική λειτουργία του τίτλου είναι η βοήθεια που προσφέρει στην αναγνώριση του άρθρου από τον επιστήμονα που ψάχνει τα ευρήματα των κέντρων τεκμηρίωσης της βιβλιογραφίας των επιστημών υγείας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο τίτλος είναι σημαντικός στοιχείο. Πρέπει υποχρεωτικά να περιέχει τα μηνύματα του άρθρου. Κατά κανόνα δεν έχει ρήμα, υποκείμενο ή αντικείμενο. Ο τίτλος είναι μια επιγραφή, μια επικεφαλίδα. Πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερος. Να μην έχει πολυσύλλαβες και άγνωστες ούτε περιττές λέξεις. Να μην περιέχει συγκεκριμένες λέξεις ούτε δύο φορές την ίδια λέξη. Να μη χωρίζεται μία λέξη σε δύο σειρές όταν προβληθεί γραπτώς. Ο κλασικός τίτλος παραλείπει τα άρθρα ή τα ρήματα που υπονοούνται και γίνεται με μικρές λέξεις. Π.χ. *Ψυχολογική ένταση και υγεία ή νοσηλευτική και διαλεκτική ικανότητα*.

### Προετοιμασία της συγγραφής

Είναι αδύνατον να γράψει κανείς μια εργασία χωρίς προπαρασκευή, χωρίς έγκαιρη, επιμελή και μεθοδική προετοιμασία. Οι καλοί συγγραφείς δεν εμφανίζονται ξαφνικά, αλλά αφιερώνουν πολύ χρόνο για να επιτύχουν ένα ύφος, ακρίβεια, σαφήνεια σε ό,τι γράφουν, ώστε να περιμένουν να διαβαστεί αυτό που γράφουν από αρχής μέχρι τέλους και να μην πεταχτεί στον κάλαθο των αχρήστων. Χαρακτηριστικό είναι αυτό που έλεγε ένας σοφός προς ένα νεαρό συγγραφέα: «Και να ξέρεις, Ό,τι γράφεται χωρίς κόπο διαβάζεται χωρίς ευχαρίστηση» (Άγγελμα της ημέρας, 14 Οκτωβρίου 2002).

Στην αρχή πρέπει να δοθούν απαντήσεις στα εξής: Γιατί; Ποιοι; Πού; Πότε; Τι; Πώς;

Οι απαντήσεις θα προσδιορίσουν τι θα λεχθεί και πώς θα λεχθεί.

Γιατί δημοσιεύεται η συγκεκριμένη εργασία; Ποιός είναι ο σκοπός της; Τί έχει να προσφέρει στους αναγνώστες; Γενικές γνώσεις; Ειδικές γνώσεις; Παρακίνηση για εφαρμογή μιας καλύτερης τεχνικής ή για απόκτηση νέας συμπεριφοράς ή αλλαγή στάσης για κάποιο θέμα, κ.ά.

Ο συγγραφέας πρέπει να έχει ξεκάθαρο στον νου του τον σκοπό του θέματος του και να τον δηλώσει με σαφήνεια στους αναγνώστες από την αρχή. Γιατί, όπως λέγεται, «το σπουδαιότερο πράγμα στον

κόσμο δεν είναι τόσο το μέρος που στεκόμαστε, αλλά η διεύθυνση προς την οποία κινούμαστε». Και για όποιον άνθρωπο δεν ξέρει προς ποιο λιμάνι πλέει κανένας άνεμος δεν είναι ευνοϊκός.

### Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Η μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, ελληνικής και ξένης, κρίνεται απαραίτητη για εκσυγχρονισμένη, ευρύτερη και πληρέστερη ενημέρωση πάνω στο θέμα που πρόκειται να αναπτυχθεί. Η εξοικείωση με την τρέχουσα βιβλιογραφία βοηθά τον συγγραφέα αφενός να τεκμηριώνει ή να διαχωρίζει τις απόψεις του πάνω στο θέμα από τις απόψεις άλλων επιστημόνων και αφετέρου να διατυπώνει νέα ερωτήματα ή προβληματισμούς και να προτείνει εξερεύνηση άλλων, λιγότερο γνωστών, διαστάσεων του συγκεκριμένου θέματος.

Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας βοηθά τον ερευνητή σε όλα τα στάδια της έρευνας, από την επιλογή του προς μελέτη προβλήματος και του θεωρητικού πλαισίου όπου θα βασιστεί, μέχρι του τρόπου διατύπωσης των τελικών προτάσεων του. Εξάλλου, η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας βοηθά στην εκπαίδευση και την κλινική εργασία, όχι μόνο στη συγγραφή άρθρου ή ερευνητικής μελέτης.

Η μελέτη πρέπει να γίνεται με σύστημα αποδελτίωσης των χρήσιμων στοιχείων σε κάρτες ίδιου μεγέθους, με πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία και κατάταξη κατά αλφαβητική σειρά συγγραφέων ή κατά θέματα. Έτσι, αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τον σχεδιασμό και τη συγγραφή της εργασίας και να αρχειοθετηθούν για χρήση μελλοντική.

Μετά τη μελέτη ακολουθεί το περίγραμμα της εργασίας.

### Περίγραμμα της εργασίας

Το περιεχόμενο του άρθρου αποφασίζεται και οργανώνεται με την ετοιμασία ενός περιγράμματος, δηλαδή της μεθοδικής δομής που χρησιμοποιείται ως αρχιτεκτονικό σχέδιο, ως οδηγός για τη συγγραφή. Σε αυτό περιλαμβάνονται τα εξής:

- Πρόλογος ή εισαγωγή.

Τι πραγματεύεται το άρθρο, σε ποιους απευθύνεται, ποιο ενδιαφέρον παρουσιάζει.

- Κύριο μέρος.

Εδώ αρχίζει, αναπτύσσεται και εξαντλείται το θέμα, με λογική οργάνωση των διαστάσεων του, για να διατηρείται η προσοχή των αναγνωστών.

- Επίλογος.

Συνήθως είναι συμπύκνωση των σημαντικών νοημάτων του κειμένου που πρέπει να εντυπωθούν στους αναγνώστες ή και τα συμπεράσματα ή ακόμη ένας ανοικτός προβληματισμός.

Αν πρόκειται για δημοσίευση μιας έρευνας, στο περίγραμμα περιλαμβάνονται:

- Εισαγωγή
- Μεθοδολογία (υλικό ή δείγμα, μέθοδος συλλογής πληροφοριών, στατιστική ανάλυση).
- Αποτελέσματα (πίνακες, διαγράμματα).
- Συζήτηση (κριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων).
- Συμπεράσματα (η σημασία τους για τη Νοσηλευτική και προοπτική για μελλοντικές έρευνες).
- Βιβλιογραφία.

### Συγγραφή της εργασίας

Για να γραφεί μια εργασία (ερευνητική μελέτη ή άλλο άρθρο), χρειάζονται υλικό και εργαλεία:

- Ιδέες, σκέψεις, το περίγραμμα και η βιβλιογραφία που ήδη μελετήθηκε και ταξινομήθηκε.
- Ορθογραφικό λεξικό, λεξικό συνωνύμων, γραμματική ξένα λεξικά, εγκυκλοπαίδεια.
- Οδηγός αρθρογραφίας και, αν έχει επιλεγεί το περιοδικό όπου αυτή θα υποβληθεί για δημοσίευση, ο οδηγός του περιοδικού για τους συγγραφείς.
- Βιβλία, περιοδικά.
- Υπολογιστής ή γραφομηχανή κ.ά.

Η καλή συγγραφή περνά από τη φύση του πρώτου γραψίματος στη φάση του ξαναγραφίματος μία, δυο, τρεις φορές, αυτό που λέγεται re-writing, για να φτάσει στην τελική εκτύπωση.

Όποιος τολμά να γίνει συγγραφέας πρέπει να σπλιστεί με την ψυχραιμία του χειρουργού και να αρχίζει να «κόβει» τα γρα- φόμενά του όλες τις περιπτώσεις λέξεις και φράσεις, έτσι ώστε το κείμενο να γίνει πολύ μικρότερο και να λείει τα ίδια πράγματα.

Ο Λεωνίδας με τους 300 Σπαρτιάτες συμπολεμιστές του στις Θερμοπύλες το 480 π.Χ. απάντησε στους Πέρσες, όταν τους ζητούσαν να παραδώσουν τα όπλα, με το πολύκροτο και πασίγνωστο: «Μολών Λαβέ». Ο Μαραθωνοδρόμος ανήγγειλε στους Αθηναίους κατά των Περσών στη μάχη του Μαραθώνα με στρατηγό τον Μιλτιάδη το 490 π.Χ. με μια λέξη: «Νενικήκα- μεν». Και οι δύο κατάφεραν να πουν πολλά και σημαντικά με πολύ λίγες και απλές λέξεις.

Καλός συγγραφέας είναι εκείνος που δίνει στον αναγνώστη τις περισσότερες πληροφορίες και παίρνει από αυτόν τον λιγότερο χρόνο. Ο Shakespeare έλεγε: «Η συντομία είναι η ψυχή της ευφύιας».

Άλλα απαραίτητα εφόδια που χρειάζονται είναι: άριστη γνώση της γλώσσας, πλούσιο λεξιλόγιο και αριστοτεχνική χρήση του λόγου, δηλαδή ομιλητική και συγγραφική ευχέρεια, δεξιοτεχνία στη γραπτή παρουσίαση του θέματος, γνώση μίας τουλάχιστον ξένης γλώσσας, γνώση και πείρα Νοσηλευτικής.

### Τήρηση συγγραφικών αρχών

Εκείνος που γράφει μια εργασία έχει χρέος:

- Να εκφράζει τίμια και ολοκληρωμένα τις απόψεις του.
- Να μην παρασύρεται από προσωπικά συμφέροντα και να μιλά ή γράφει αντίθετα με τη συνείδησή του.
- Να δίνει τον λόγο και σε αυτούς που διαφωνούν μαζί του.
- Να εκφράζει κατανόηση και σεβασμό των δικαιωμάτων και της γνώμης των

άλλων. Ο Dr Bakey με 4 λέξεις επιγραμματικά ορίζει το τι πρέπει να είναι το περιεχόμενο επιστημονικού ερευνητικού άρθρου: «νέο, αληθινό, ενδιαφέρον και κατανοητό».

- Να δείχνει ειλικρίνεια, ενδιαφέρον και πίστη στις αξίες της ζωής, καθώς και στις αξίες των άλλων ανθρώπων.
- Να μην κατηγορεί και να μην προσβάλλει τους άλλους.
- Να αποφεύγει τη λέξη «εγώ» και το πρώτο ενικό πρόσωπο. Να μην εκφράζει πολλές γνώμες που υπερτονίζουν το προσωπικό στοιχείο. Ούτε δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο, αλλά χρήση του τρίτου προσώπου και ενεργητικών ρημάτων.
- Να παραπέμπει στον συγγραφέα από τον οποίο αντέγραψε μία ή περισσότερες φράσεις και να τις βάζει σε εισαγωγικά.
- Σε καμία περίπτωση να μην αντιγράψει κείμενα άλλων συγγραφέων χωρίς αναφορά σε αυτούς και στην εργασία τους (άρθρο, βιβλίο, έρευνα κ.ά.) Αυτό χαρακτηρίζεται ως κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας και αποτελεί ποινικό αδίκημα. Η αναδημοσίευση ή μετάφραση ενός άρθρου ή βιβλίου χρειάζεται γραπτή άδεια από τον συγγραφέα-εκδότη (Νόμοι 238/1970, 100/1975, 4301/1779, Ν.Δ. 3565/1956 και 4254/1962 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου).

Τονίζεται ιδιαίτερα ότι ένα άρθρο πρέπει να είναι κάτι περισσότερο από συρραγή παραθεμάτων των όσων είπαν άλλοι. Πρέπει να είναι επεξεργασία του θέματος και όχι απλή αναφορά στο τι έγραψαν άλλοι.

### Έλεγχος τελικού γραπτού

Τελικά ο ίδιος ο συγγραφέας ελέγχει το γραπτό του κείμενο ως εξής:

- 1 Η εργασία μου έχει ένα συγκεκριμένο σκοπό; Υπάρχει ένα θέμα σταθερό και περιγεγραμμένο; Το έχω αναφέρει με ευκρίνεια;
- 2, Η εργασία μου είναι πράγματι μια συζήτηση του θέματος ή συρραφή αναφορών; Ποια η συμβολή μου στο θέμα;

Ποια τα επιχειρήματα και οι αποδείξεις για την άποψή μου; Έδειξα πώς αυτή διαφέρει από των άλλων συγγραφέων; Και αν το άρθρο μου είναι ανασκόπηση, πρόσθεσα κάτι στη συζήτηση; Έκανα σαφέστερες τις έννοιες;

- 3, Η εργασία μου είναι οργανωμένη με κάποιες αναλογίες; Σαφής η εισαγωγή; Η συζήτηση καλύπτει το κύριο μέρος; Το συμπέρασμα μου εκφράζει το τι πέτυχα; Είναι σύντομο; Μήπως συμπεριέλαβα και άσχετο υλικό;
- 4 Είναι σωστά: η γραμματική, η ορθογραφία, ο τονισμός, ο παράγραφος;
- 5, Το περίγραμμα είναι ικανοποιητικό;
- 6, Οι βιβλιογραφικές αναφορές είναι ακριβείς και σωστά γραμμένες; Ακολούθησα με συνέπεια τις οδηγίες του περιοδικού όπου αποφάσισα να υποβάλω την εργασία;
- 7, Προσεκτική διόρθωση όλων των λαθών και συμπλήρωση των τυχόν παραλείψεων.

Προκειμένου να δημοσιευθεί μια εργασία, πρέπει να συνοδεύεται και από περίληψη στην ελληνική και την αγγλική.

### Περίληψη

Συνήθως ο οδηγός για τους συγγραφείς κάθε περιοδικού καθορίζει την έκταση της περίληψης σε 200 περίπου λέξεις. Στην περίπτωση έρευνας πρέπει να περιλαμβάνονται με συντομία ο σκοπός, το υλικό, οι γενικές μέθοδοι και διαδικασίες, τα κυριότερα ευρήματα και τα συμπεράσματα. Από το περιεχόμενο της περίληψης θα ενθαρρυνθεί ή θα αποθαρρυνθεί ο αναγνώστης στο να προχωρήσει στο διάβασμα του άρθρου.

Η περίληψη απαλλάσσει τον αναγνώστη από την ανάγνωση κειμένων περιθωριακού ενδιαφέροντος. Εξάλλου, χρησιμεύει στη διερεύνηση πλήρους κειμένου με ηλεκτρονικό υπολογιστή, για ταχύτερη αναζήτηση και προσπέλαση της ενδιαφέρουσας πληροφορίας. Ας σημειωθεί ότι η περίληψη δεν πρέπει να περιέχει βιβλιογραφικά στοιχεία ούτε να αποτελεί συρραφή αυτούσιων τμημάτων του κειμένου.

Κανένα στοιχείο έξω από το κείμενο δεν έχει θέση στην περίληψη ούτε επιτρέπονται παραπομπές στο κείμενο. Επίσης όλες οι συντμήσεις χρειάζονται ερμηνεία, όταν η περίληψη προτάσσεται, έστω και αν η ερμηνεία επαναλαμβάνεται στο κείμενο.

Κάτω από την περίληψη αναγράφονται 3-10 το πολύ λέξεις ή όροι ή πολύ μικρές φράσεις που χρησιμεύουν στην κατάταξη από τις υπηρεσίες τεκμηριώσης και στην ανάκτηση του άρθρου. Αυτές λέγονται λέξεις - κλειδιά ή λέξεις ευρετηριασμού ή κωδικοί όροι.

### Βιβλιογραφικές παραπομπές

Ο βιβλιογραφικός κατάλογος συντάσσεται με όποιο σύστημα ακολουθεί το περιοδικό για το οποίο προορίζεται η εργασία, είτε το σύστημα Vancouver είτε το σύστημα Harvard ή άλλα. Είναι απαραίτητος για τη θεμελίωση των απόψεων του συγγραφέα ή για την υπόδειξη προς τον αναγνώστη απαραίτητων πηγών πληροφοριών. Πρέπει να τονιστεί ότι όλες οι βιβλιογραφικές παραπομπές του κειμένου - και μόνο αυτές - πρέπει να υπάρχουν στον βιβλιογραφικό κατάλογο. Αν υπάρχουν πίνακες και διαγράμματα, ακολουθούν.

### Γενικά

Τα άρθρα συνοδεύονται με επιστολή προς τη διεύθυνση Σύνταξης του περιοδικού.

Οι συγγραφείς έχουν τη ευθύνη και την υποχρέωση να ζητούν την άδεια για δημοσιεύματα που καλύπτονται με αποκλειστικά (copyright), για χρήση φωτογραφιών αναγνωρίσιμων ατόμων ή προσωπικών τους πληροφοριών. Το πρωτότυπο της επιστολής που δίνει την άδεια στέλνεται μαζί με το άρθρο στο περιοδικό.

### Επίλογος

Η επιστημονική έρευνα και κάθε άλλου τύπου μελέτη που εκπονούν οι νοσηλευτές έχουν μεγάλη αξία και χρησιμότητα και πρέπει να δημοσιεύονται ώστε να ωφελούνται όχι μόνο οι ίδιοι αλλά και ολόκληρος ο νοσηλευτικός κλάδος και άλλοι επιστήμονες υγείας. Το άρθρο αυτό έδωσε μερικές στοιχειώδεις κατευθυντήριες οδηγίες για το πως ο νοσηλευτής μπορεί να γίνει καλός συγγραφέας και να υποβάλλει τις εργασίες του για δημοσίευση.

Καταλήγοντας, τονίζοντας τα εξής:

Υπάρχουν και ορισμένες ανώτερες αρχές που σηματοδοτούν, εμπνέουν και ζωογονούν τη Νοσηλευτική. Αυτές προέρχονται από την παραδοσιακή, συναισθηματική, ανθρωπιστική και πνευματική διάστασή της. Οι αρχές αυτές είναι εξίσου αξιόλογες με την ερευνητική επιστημονική γνώση και ίσως πιο αναγκαίες από όσα προέρχονται από την εφαρμογή των ερευνητικών πορισμάτων.

Το νόημα και ο παλμός στο νοσηλευτικό έργο δεν γεννιούνται από την επιστημονική έρευνα αλλά από το ενδιαφέρον και την ανιδιοτελή αγάπη, από το ηρωικό πνεύμα της υπηρεσίας και της θυσίας χάριν των ασθενών συνανθρώπων.

Όταν το γνωρίζουν αυτό οι νοσηλευτές, τότε θα δώσουν και στη νοσηλευτική έρευνα και στη συγγραφή εργασιών την αξία και τη σημασία που απαιτούν οι καιροί μας. Τότε θα συντελέσουν στην επιστημονική θεμελίωση και ανάπτυξη του επαγγέλματος με ερευνητικές εργασίες υψηλής στάθμης. Και τότε θα αριστεύουν όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά στον διεθνή χώρο ως επιστήμονες και συγγραφείς νοσηλευτές.

## Βιβλιογραφία

1. Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια. Τόμος Β'. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1964: 341-342.
2. Stevens BJ. The Nurse as Executive. 3rd ed. Rockville, Maryland, Aspen Systems Corporation, 1985: 138-139.
3. Kruman MW. Historical Method: Implications for Nursing Research. In: Leininger MM, ed Qualitative Research Methods in Nursing. Orlando, FL, Grune & Stratton Co. 1985: 109-118.
4. Ραγιά Α. Βασιλική Νοσηλευτική, Αθήνα, 1987: 339-340.
5. Δοξιάδης Σ. Πώς Γίνεται και πώς Γράφεται μια Εργασία. Ιατρική 1981, 39: 289-310.
6. Ραγιά Α. Πώς Ετοιμάζεται και Παρουσιάζει μια Ομιλία, Νοσηλευτική 1998, 37 (3): 190-196.
7. Selby ML, Tornquist EM, Finerty EJ. How to Present your Research. Nursing Outlook 1989, 37 (4): 172-175.
8. Polit DF, Hungler BP. Nursing Research - Principles and Methods. 4th ed. Philadelphia, Lippincott, 1991:59.
9. Fox DJ, Fundamentals of Research in Nursing. 4th ed. Norwalk, Connecticut, Appleton-Century-Crofts, 1982:87.
10. LoBiodo-Wood G, Haber J. Nursing Research. Methods, Critical Appraisal, and Utilization, 3rd ed. St. Louis, Mosby, 1994: 112.
11. Πασσάκος ΚΓ. Εισαγωγή εις την Παιδαγωγικήν Ψυχολογίαν. Β', τόμος. Αθήναι, 1980: 881-882.
12. American Association of Critical Care Nurses. Writer's Guide. Newport Beach, CA, AACN, 1986: 2-3.
13. Abdellah FG, Levine E. Better Patient Care through Nursing Research. New York, Macmillan Co. 1971: 384-385.
14. Burns N. Grove SK. The Practice of Nursing Research. Conduct, Critique and Utilization. Philadelphia, Saunders, 1987:603.
15. Wilson HS. Hutchinson SA. Applying Nursing Research - A Resource Book. Menlo Park, CA Addison-Wesley Publishing Co, 1986: 210.
16. Πασαλάρης Χ. Πώς να Γίνετε Δημοσιογράφος - Μαθήματα Μοντέρνας Δημοσιογραφίας. Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Αθήνα, 1970: 8, 152.
17. Bakey L. The Scientific Journal. Editorial Policies and Practices. Guidelines for Editors, Reviewers and Authors St. Louis, Mosby, 1976.
18. Morison LJ. Steppingstones to Professional Nursing. 4th ed. St. Louis, Mosby, 1965: 252-253.
19. Reader's Digest. Write better, Speak better. Hong Kong, Reader's Digest Asia Ltd, 1973:162.
20. American Psychological Association. Publication Manual. 4th ed. Washington DC, American Psychological Association, 1994: 31.
21. Kelly CW. Dimensions of Professional Nursing. New York, Macmillan Co. 1962: 98-99.
22. Paton A. How I Write a Paper. Brit Med J 1976, 2: 115.
23. Μουντοκαλάκης Ο. Πώς Διαβάζεται μια Εργασία. Ιατρική 1981, 39: 311-314.
24. Ιατρική. Οδηγίες για τους Συγγραφείς, 1980, 37 α-γ.
25. Nursing Ethics. Information for Authors, 2001, 8 (5): 482.
26. Νοσηλευτική. Αναλυτικές Οδηγίες για τους Συγγραφείς, 2001 (Ιούλ.-Σεπτ.): 116.